

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadványban átvéve:
 Helyi ára 10 kor.
 Külföldi ára 20 kor.
 Helyi árban kifizetve:
 Helyi ára 10 kor.
 Külföldi ára 20 kor.
 Vidékre postán küldve:
 Helyi ára 24 kor.
 Külföldi ára 36 kor.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Magyarországi közéleti és politikai napilap.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kizárólag visszadási vagy megfoglalási nem vállalhat.
 Előfizetők és hirdetősek a kiadóhivatalhoz forduljanak.
 Helyi árban 10 kor.

NAGYVÁRAD, augusztus 16.

Politikai morál.

(—a.) A képviselőház kapui ugyan már csaknem egy hét óta bezárultak, s a képviselő urak a hosszas együttléttel után elszédtek a szélrózsa minden irányában, — még Amerikába is jutott belőlük vagy hatvan, — de a politikai szezon még mindig nem ért véget. Holnap összeül a törvényhozásnak másik háza, a főrendiház, hogy letárgyalja a képviselőház által elfogadott javaslatokat; — a képviselők egy része pedig czélszerűnek látta a politikai vakációt avval kezdeni, hogy felkeresse választóit s közöttük lépéseket tegyen a mandátum biztosítására.

A beszámoló egy-egy nagyobb politikai campagne végén tulajdonképpen kötelessége lenne minden képviselőnek. Ezzel szemben azonban azt tapasztaljuk, hogy a képviselők közül azok sietnek ezt a kötelességet teljesíteni, akiknek alapos okuk van tartani a mandátum elvesztésétől.

Erre mutat az a körülmény is, hogy a beszámoló sorozatát ezuttal Eötvös Károly nyitotta meg, akinek nincs egészen rendben a szénája Nagy-Körösön. Három évvel ezelőtt mint függetlenségét választották őt meg e nagy alföldi város polgárai, — ő pedig e három év alatt paktált hol az ellenzékkel, hol a kormánypárttal, még az ellenzékiek a magyar

nyelv jogaiért küzdöttek, ő visszavonult a küzdelemtől, Héderváry ellen izgatta az ellenzékiet, Tiszának pedig takarosan leszerelt velük együtt, — végezetül pedig függetlenségi létére belépett a hatvanhetes alapon álló újpárba, melynek egyik oszlopos tagja, sőt tisztviselője lett.

Eppen ezért olyan hangok hallatszottak a mindig függetlenségi Nagy-Körösön, hogy kiadják neki az utat. Nehogy ez a biamage megtörténjék, lesietett Eötvös Nagy-Körösre, hogy biztosítsa magának választói bizalmát és — szavazatát.

A hatvanhetes alapon álló újpártnak tagját három függetlenségi képviselő kísérelte el: Madarász József, Olay Lajos és Lengyel Zoltán. Ennek a kíséretnek feladata volt tanuságot tenni amellett, hogy Eötvös most is függetlenségi. Jó tanureá az öreg kurucz, a kilenczven éves Madarász és a fiatal Lengyel Zoltán, aki még a leszereléskor sem szerelt le. Olay csak amolyan nulla volt az egyes előtt.

A beszámolót megelőző pártkonferencián is, a banketten is ugyancsak derekas n működtek a tanuk, akiknek bizonyosságára aztán nagy-körösi bölcsességgel meghozták azt a czifra határozatot, hogy a nagy-körösiek ezután is maradnak függetlenségi, de azért megbiznak Eötvös Károlyban is.

A vajda beszámolója is olyan volt, mint ez a bölcs határozat. Ő, aki tisztviselője az újpártnak, azt erősítette, hogy ő tulajdonképpen nem újpárti, ő

függetlenségi most is csak koalícióban van az új párttal bizonyos czélok elérésére.

Ennek aztán, főleg pedig a Kollonics-féle történelmi hazugság emlegetésével és a protestánsoknak ígért államsegélynek olyan hatása volt a nagy-körösi czivisekre, hogy elfelejtették azt is, hogy követjük régebben esküdni szokott a Kossuth-zászlóra, hogy el nem hagyja azt soha. A szent fogadalom ezuttal elmaradt és még csak meg sem botránkoztak rajta a nagy-körösi hazafias czivisek.

Az új párt tehát új morált visz a magyar politikába. 67 vagy 48; az nekik mindegy. Itt ezt, amott azt fogják emlegetni jelöltjeik, amint éppen a választók hangulata kívánja. Némelyik közül éppen nagy zavarban lesz. A fonógépes Györfy Gyula például azt sem tudja már, hogy legalább mint függetlenségi vagy mint kormánypárti lett-e megválasztva. És a mint a nagy-körösi példa mutatja, a népre is átragadt ez a politikai morál. Most már a nép sem nagyon következetes politikai irány tekintetében.

Ha csak az lenne ennek az új politikai morálnak a következménye, hogy lejárja az anélkül is elavult és többnyire üres politikai jelszavakat — az még nem nagy baj lenne. Sokkal nagyobb baj az, hogy a népből kiöli evvel együtt az elvekhez és a tradíciókhoz való ragaszkodást és kameleonszerű alakokat nevel, akikkel úgy is tele van politikai közéletünk.

„TISZÁNTÚL“ TARCZÁJA.

A hamu.

Irtá: Francois Coppée.

Midőn Hamlet az elsenuri temetőben a borzadály erős kitöréssel elhajította magától a szegény Jorik koponyáját, tovább fizé sőtét álmodozását s eljutott képzeletében Nagy Sándor hamvaihoz.

„Elme — mondá Horátióknak — mi lesz belőlünk: Sándor meghalt, Sándort elföldelték, Sándor porrá lett; a por földből való, a földből vesszük az agyagot s valjon azon agyag, a mivé átváltozott, miért ne lehetne ma söröskancsó? Czézár a nagy hadvezér meghalt, földde vált, most talán egy székenyes konyhó oldalát képezi, hogy védelmet nyújtson az északi szél ellen. Onl rettegetes a gondolat, azon porrá vált kar, mely egy világot tartott hatalmában, talán egy fal repedését tapasztalja be, hogy elzárja utját a téli szélnek.”

Ezen gondolatok, melyeket Shakespeare a

búskomor dánfejedelem ajkaira ad, alkalmasak arra, hogy eszünkbe juttassa a nagybőjt első napját, midőn a pap hamuval keresztet von a hívek homlokára s mindegyikhez e jelentőség-teljes szavakat intézi: „Emlékezzél meg őh ember, hogy por vagy és porrá leszel!”

Mily sokat mondó, mely jelentőségű szertartás, mint általában az egyház minden szertartása! Nem csupán az neki a czélja, hogy emlékeztessen, miszerint az élet rövid, a halál gyorsan jó, életünk napjai meg vannak számlálva és az a kevés, mi megmarad belőlünk, lettünk legyen bár hírneves hősié, vagy hatalmas császárok, szolgáljon esetleg egy fal repedésének betapasztására — ezen általános ismeret igazság, hogy porrá lesünk, mindig alkalmas a magabaszállásra, üdvös az elmélkedésre.

A keresztény fejére hintett hamu azonban még mást is jelent. Alázatosságra figyelmezteti a keresztényt, hogy szerzett érdemeiben el ne bizkodjék állása, bármily tekintélyes legyen is az, önhitté ne tegye. Megparancsolja

neki szintén azt is, hogy tegyen eleget a rosszért, melyet másoknak okozott, vagy legalább, ha a hiba helyre nem hozható, keservesen megbánja azt, lelkének teljes erejével.

Sőt a vallásos érzületen kívül, még arra is, ki a sirtól nem vár egyebet, mint tökéletes mesemmissülést, arra nézve is két kiváló tulajdonsága a léleknek az alázatosság és a búbanat. Mert ha úgy él is az ember, megelégedve emberi méltóságáról, mint egy oktalan állat, csupán vágyai kielégítését tartva szem előtt, még is tökéletesedni akar, arra törekszik, hogy mindinkább okosabb és jobb legyen. És mindenképp az képzeli magáról, hogy e tekintetben halad s az öregkor egyenesen föltételezi magáról, hogy tapasztalatai által teljesen ki van művelve, egészen tökéletessé vált. Testi erejük fokozatos csökkenését edes megelégedéssel oda magyarázzák, hogy legyőzték szenvedélyeiket, pedig vajmi gyakran ők vannak legyőzve a szenvedélyek által. Az önszeretet és hiúság sok fájdalomnak szülőke, napról-napra gyengít és sok bűn okozója.

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTELLER EDE

Nagyvárad,

Fő-utca.

(Uri Casinó-épület).

TELEFON 520.

angol divat férfiszabó-cség

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít **férfi-öltönyöket**, s minden e szakba vágó ruhaneműket. — Női costumöket valódi angol SZÜVETEK nagy választékban.

Dr Császká György érsek temetése.

Boldog emlékü Császká György kalocsai érsek már ott pihen elődei mellett. Csak emléke marad közöttünk s tisztelettel, hálás kegyelettel őrizzük meg szívünkben.

A király részvéte.

A haláleset alkalmából a kalocsai székeskáptalanhoz érkezett hivatalos részvétlétáviratok között az első között érkezett a királyé, aki a kabinet-iroda útján fejezte ki a kalocsai főkáptalannál a kalocsai érsek halála felett részvétét. A királyi távirat szövege a következő:

Ischl, augusztus 11.

Réggel 6 óra 12 perczkor.

Ö csász. és kir. felsége kabinet-irodája a nagyságos és főtisztelendő káptalannak, Kalocsa.

Ö csász. és kir. apostoli felsége mély sajnálattal értesülvén érdemű főpásztoruk Császká György érsek haláláról az egyházat és hazát egyáltalában ért veszteségben osztotik és a főtisztelendő főkáptalannak legőszintébb részvétét nyilatkoztatja.

Mint már iruk, dr Szemrecsányi Pál, váradi püspök ur ö Excellenciája szintén táviratban fejezte ki részvétét. Kifejezték azonkívül részvétüket a többek között: József főherceg, Radnai Farkas besztercebányai püspök, Laurán Agoston pápai praelatus, Steinberger Ferencz apátkanonok stb.

Gyászmlse Nagyváradon.

Dr Szemrecsányi Pál püspök rendeletére hétfőn este az Ave Mária után és tegnap, kedden reggel, a beszentelés idejében, az összes plebánia-templomokban és a szerzetházak templomaiban fél óráig harangoztak.

A püspöki székházon, a székesegyház tor-

nyán és a kanonoki lakokon gyászlobogókat tűztek ki.

Tegnap, kedden reggel tartották meg a nagyváradi székesegyházban a nagy requiemet az elhunyt egyházfejedelem lelki üdvéért. A gyászmisét Vinkler József vál. püspök, nagyprépost tartotta teljes segédlettel. A requiem végével a főpapi jelvényekkel díszített katedrálisnál ötös abszolutió volt, amelyet Vinkler József vál. püspök, Széchenyi Jenő, Bunyitay Vincze, dr Steinberger Ferencz apátkanonok és Grócs Béla prépost-kanonok végeztek.

A székesegyházi énekkar kiváló szép gyászénekeket adott elő, Belesnay Antal karnagy vezetésével.

A gyász istentiszteleten a meghívott polgári és katonai hatóságok képviselői és nagyszámú előkelő közönség vett részt.

A temetés.

A kalocsai főszékeskáptalan a temetés végzésére dr Szemrecsányi Pál váradi püspököt kérte fel.

Ö Excellenciája a hétfő reggeli vonattal utazott Kalocsára.

A nagyváradi székeskáptalan szintén képviseltette magát a temetésen s a káptalan képviselőiben Palotay László pápai praelatus és Felser Antal apát-kanonok szintén a hétfő reggeli vonattal utaztak el. A temetés tegnap, kedden délelőtt ment végbe Kalocsán, amelynek lefolyásáról a következő távirati értesítést vettük:

Kalocsa, aug. 16. (Saját tud. táv.) Az elhunyt érsek ravatalát már tegnap és tegnapelőtt nagyszámú, részben a vidékről összesereglett hívő látogatta meg. Tegnap délután Majorossy püspök beszentelte a koporsót. Este érkezett meg a temetésre Bácsmegeye főispánja és öttágu küldöttsége, Zombor, Szabadka, Ujvidék, Baja, Zenta, Bács, O-Becse, Jánoshalma küldöttsége. Szemrecsányi Pál nagyváradi, Várossy székesfehérvári püspökök és

Kohl Medárd címzetes püspök, a vallás és közoktatástügyi miniszter képviselőjében Várady Arpád cz. püspök, miniszteri osztálytanácsos is ideérkeztek. A nagyváradi, szepesi, csanádi káptalanok küldöttei is megjelentek. Képviseltek magukat a bajai és szabadkai katolikus körök küldöttségileg.

Ma reggel 8 órakor a papság egyházi díszben, a feketével bevont főszékesegyházból az érseki palotához vonult. A holttest beszentelése után a gyászmenet visszatért a főszékesegyházba. Elől vonult a tanintézetek ifjúsága, következtek a főkáptalani tisztek, Kalocsa előjárósága és képviselőtestülete, majd a közintézetek küldöttségei, egyletek, tanintézetek, társulatok, továbbá a papság és a főkáptalan.

A püspökök vonultak ezután segédletükkel, élőkön Szemrecsányi Pál püspökkel. Az udvari papok az elhunyt egyházfejedelem rendjeit vitték. A koporsót 12 pap vitte. A koporsó után Várady Arpád mint a kormány képviselője és a rokonok haladtak. A menetet az uradalmi tisztek és a cselédség zárta be. A koporsót díszes ravatalra helyezték.

A gyászmisét Szemrecsányi Pál püspök végezte nagy segédlettel, az abszolúciót Várossy, Majorossy, Kohl Medárd püspökök adták meg. A főszékesegyház előtt lévő teret a küldöttségek, valamint a város és vidék összesereglett népe töltötte meg. A gyászmise után a főszékesegyház főoltárától jobbra lévő sírkövekbe tették az elhunyt főpap holttestét és azt befalazták. A szertartásnak fél 11 órakor volt vége.

A káptalan tömeggondnokává Zundl Péter oldalkanonokot választották meg. A káptalani helynökválasztás délután lesz. A végrendeletet még nem bontották fel.

Ne bizzatok az oly emberben, ki folyton mellét verve hangoztatja: »Ez mindig fölemelt fővel járok... Semmi és senki sem vádolhat engem.« Lehet, hogy mindenkor eleget tett a becsület és tisztesség törvényeinek, melyeket a társadalom eléje tűzött, de benső lelkiismerete előtt hazudik, vagy legalább szánalomra méltó tudatlansággal önmaga iránt elárulja hogy lelke a kérelm és tévedés által meg van osztva, szive minden valódi jámborságot és kellemet nélkülöz.

Mert senki sem hordhatja teljes biztonsággal magasan a fejét, senkisép mondhatja el önmagáról, miszerint teljesen felelhetetlen lesz. Senkisép gondolhat muljára a nélkül hogy ne találja abban olyat, midőn igazságtalanságot követett el emberársai irányában, mulasztást köteleltségei teljesítésében. Mindnyájan követtünk el nagy hibákat és mulasztásokat, ha nem elvetemültségből, legalább önzésből, csodálat és szeretetből ami kedves énbük iránt. Igen mindnyájan, még a legtisztábbak is, sőt azok a legtisztábbak, kiket ezen szerecsétlen emlékek legjobban gyötörnek.

Tehát a hívő lelkében, kit éltet egy felsőbb remény, épp úgy mint a hitetlen előtt — arra gondolok, kire nézve erkölcsi élet létezik — a hamvazás megható szertartása üdvös gondolatokat és érzelmeket ébreszt. Figyelmezteti az embert a halálra, mely fenyeget szüntelen, inti, hogy vizsgálja meg önmagát gyakran, öszintén, alázattal, szigorúsággal, a bűnbánat és javulás szellemével.

Az alázatosság nagy, igen nagy szerény. Egyedül ez képes közelebb hozni s kiemelni az azon távolságot, melyeket a természet és törvény állít az emberek közé: mert ez önt a fölbba-

lók szívébe szelidséget és szeretetet, az alattvalók lelkébe engedelmességet és a tekintély tiszteletét. Egyedül ez képes mérsékelni és enyhíteni a társadalom s élet elkerülhetetlen igazságtalanságait, lerontani az erőseknek a zsarnoki hajlamot, a gyengéknek a lázadás ösztönét. Mégis mily kevesen vannak a szívökben alázatosak! Mily szomorú manapság a gőg és irigység rideg, nyomorult diadala, mely az élvezetek rabjai előtt a tökéletes egyenlőséget hangoztatja szüntelen.

Fájdalom! Teljes egyenlőség nem létezik, csak a halálban. Es midőn ezen család szavát »egyenlőség« ott olvasom emlékeink homlokzatán, visszasóhajtom a középkor komor bölcsességét, mely egy hegedűlő csoportvázat festett a közméltre, amint egy combcsontot tart egyik kezében hegedűvonó gyanánt, a másikkal pedig ugyanazon mélységbe vezeti a koronás királyt, a pápát tiarájával, a diadalmas hadvezért tölgykoszorújával, a tükrök előtt mosolygó szép nőt minden bájával, a könyvekkel megrakott tudóst, a földművest kapájával s ásójával, a bányamunkást csákányával, a bicgő koldust manójjával.

Igen, egy új »Holtak táncza« a provenzcai körtáncz mintájára, napjaink izlése szerint szecessziósan megfestve, nem lenne hiábavaló, legalább egy kissé gondolkodóknak hasznosulnának ábrándjaink s hiúságunkról. Félek tőle, hogy nem birna oly művészi értékkel, mint Holbein János freskója a bázeli dominikánus zárdában, mindazonáltal maguk elé állíthatóknak, sokszinű benyomásaink módjára jelen társadalmunk bölcséleti képét.

Miért ne lehetne képzelni egy élénk színekkel, tömött vonásokkal megkésztett rajtot,

melyen ott lehetne látni a halált előkelően, soványan, sima koponyájával, mély szemgödreivel, pisze orrával, furcsa köntösével, a mint egy lábszárcsontot fuvalamódra fuj és vezet a sírba és örök feledékenységre a jelen társadalom képviselőit?

Ki ne ismerné fel könnyen ezen tömegben Rothschildot milliárdjaival, Eifelt az ő tornyával, a proletárt újságjával kezében, mely neki holnap minden nyomora végét igéri, az anarchistát zubbonya alá rejtett bombájával — sőt az akadémiust zöld palmaággal díszített ruhájában, ártatlan fringijával oldalán, sok kötetből álló nagy munkájával kezében?

A népes külváros egyik templomában egy ily korán tartott hamvazószertái misére, hol, csak a legszegényebbek találkoznak egymással ide szeretnék élvezetni egy ugynevezett modern embert, egy hitelent — fájdalom, csaknem mindnyájan azok — de akiben van még öszinte szeretet a nép iránt.

Az oltár gyertyái által félig megvilágított hatalmas izezetek alatt csak kevés embert lehet látni, azok is a kis emberek, a munkás osztályból valók, mert ezek között vannak még, kikől nem sikerült eddig elrabolni az ima vigasztalásait.

Kézművesek, cselédek, kosaraik mellett térdepelve, néhány öreg ember és asszony, három-négy falusias kinézésű napszámos, kik az imént érkeztek falujukból, lábaik mellé helyezett tarsznyáikkal, ime ezek hallgatják a szentmisét, ezek vesznek részt a hamvazási szertartáson.

A munkások öszinte barátja felismeri ezekben a szelid, egyszerű, »lelkiszegényeket«, az

A keletázsiai háború.

A port-arthuri flotta veresége után nagy vereség érte a vladivosztoki orosz hajórajt is. Ez a hajóraj, mely három páncélos czirkálóból áll, valószínűleg előre megállapított terv szerint, a port-arthuri flotta kitörése napján hagyta el Wladivosztokot s a Japán-tengeren akart átúrnálni a Sárga-tengerre, hogy az esetleg megmenekülő port-arthuri hajókkal egyesüljön.

El is jutott a Csuzima-szigetig, de itt Kamimura japán tengernagy körülfogta és ütköztetve kényszerítette. A csatának, mint maga Kamimura jelenti Tokióba, az lett az eredménye, hogy a Rurik orosz czirkálóhajó elsüllyedt, a másik két orosz hajó pedig súlyosan megsérülve visszamenekült észak felé.

Hogy sérüléseikkel elérhetik-e Vladivosztokot, még bizonytalan. Oroszország tengeri ereje a kelet-ázsiai vizeken ilyenképpen teljesen tönkre van téve.

Port-Arthur általános ostromát végre megkezdték a japánok. Most már a legbelsőbb várakat, az oroszok utolsó védelmi vonalát bombázza és támadja kilenczven ezer japán katona. Port-Arthur elfoglalását sürgeti maga a mikádó is, a kinek parancsából Mandzsuriából két hadosztály katonát küldtek az ostromló sereg megerősítésére.

Port-Arthur ostroma.

Pétervár, aug. 16. Az orosz távirati ügynökségnek jelentik Muxdenből 15-éről: 14-én érkezett jelentés szerint e napon a japánok támadást intéztek Port-Arthurra. Ezt azonban nagy veszteséggel verték vissza az egész vonalon. A védelmet S. Össel tábornok vezette. A csapatok szelleme és magatartása kitűnő. Az erősség bőven el van látva élelmiszerral. A parancsnok rendithetetlen bátorsága az összes csapatokat a győzelem biztos tudatával tölti el.

Üdvözlő választottjait, kiknek megígérte s kik számára helyet tartott fenn az ő országában.

A figyelmes szemlélő ezek látára nem maradhat meghatottság nélkül. Látni azok homlokán a port, mely Hamlet szavai szerint esetleg Nagy Sándor vagy Cézár atomjait tartalmazza s bizonyos módon megjeleníti az eltűnt népek, a lerombolt civilizáció képét, észébe jutna, hogy az emberriség történelme nem más, mint a fájdalom hangos kiáltása, hogy mindig és mindenütt majdnem elviselhetetlen vala a gyengék és kicsinyek sorsa és seholsem találtak edesebb vigaszt, mint ha szemeket égre emeltek.

Ezen vallásos légkörben, ezen imádkozó tömeg között, egy hitetlen minden bizonyossal így szólva magához, föltételezem róla, hogy örültség és véték vala lerombolni az alázatosak hitét, mely megtanította őket egymást szeretni és a mennyi Atyában remélni. Gondolva az evangéliumra, ezen egy-déli könyvre a világon, mely megváltoztatta a mindenség lelkületét és amely tizenkilencz száz d. óta a legmagasabb erényeket csepegtette a szívekbe s megadta megszámlálhatatlan kereszténynek azt, mit a világ nem adhat, a lélek békéjét. Es akkor — ki tudja — szemlélve annak munkáját, ki a hegyen beszélt és a ki meghalt a keresztet megerősödve azon tudatban, hogy azon ajkán, melyről annyi örök igazság harszott el, nem hazudhatott, hinni Jézus Krisztusban, Isten Állában, azon Istenben, kinek szeméi előtt a csillagok milliárdjai kevesebbek, mint azon hamu, melyet a pap a homlokra kent, az örök Atyában, ki a mérhetlen titkok mélyén, uralodik a nagymindenség felett.

Budapest, aug. 16. (Saját tud. táv.) Londonból táviratozzák: Az összes harctéri jelentések megerősítik, hogy a japánok Port-Arthur végső ostromát megkezdtek szárazon és tengeren egyaránt. A takusani magaslatot, mely keletről dominálja Port-Arthurt, a japánok szuronyrohammal visszafoglalták. Elfoglalták továbbá a Liaotesán és Kuzin erődöket. A vár ostromát maga a mikádó sürgette meg, mert a hosszas ostrom sok katonájának kerül életébe. Az Express jelentése szerint a Kuzán erődöt szuronyrohammal foglalták el a japánok.

Orosz hajók leszerelése.

Budapest, aug. 16. (Saját tud. táv.) Londonból jelentik: A sanghai-i japán konzul felszólította a kínai hatóságot, hogy haladéktalanul intézkedjék a kikötőben veszteglő Aszkold és Gromoboj leszerelése iránt, mert különben a Reticselni sorsára fognak jutni.

A port arthuri orosz flotta.

Budapest, aug. 16. (Saj. tud. táv.) Csifuból táviratozzák: A port-arthuri kikötőbe visszatérni kényszerült orosz hajók újra elhagyták a kikötőt. A japán hajóhad üldözi őket.

Kamimura jelentése.

Budapest, aug. 16. (Saját tud. táv.) A vladivosztoki hajóraj sorsáról jelenti Kamimura japán tengernagy Tokióba a Rurik orosz czirkálóhajó elsüllyedését. A japánok 800 oroszot fogtak ki a tengerből.

A Pallada elsüllyedt.

Budapest, aug. 16. (Saj. tud. táv.) Csifuból jelentik: 10-én a Pallada mintájára épült egy orosz hajót elsüllyedni láttak.

UJDONSAGOK.

Lovagiasság?

Nagyvárad, aug. 16.

Vér folyt ismét. Egy megcsorbult becsületet kellett kireparálni karddal, úgy amint azt a lovagiasság szabályai előírják.

Még a XX. században is akadnak olyanok, a kik azt hiszik, hogy a becsületen ejtett foltokat csak vérrrel lehet lemosni.

Gyerekes kicsinységeken összeszólalkoznak s aztán kiállanak a placzra «megverekedni». Lyukat lönek a levegőbe, vagy összekarcolják egymásnak az arcát s ezek aztán azt gondolják, hogy most már ők «hősök». Pedig dehogyan!

Nem tudják uralmuk, hogy becsületet csak szorgalmas, tisztességes munkával lehet szerezni, nem pedig úgynevezett «fférok»-kal? A párbaj már uralmuktól levett ócska ruha és semmi más. Ocskarnás emberekkel pedig csak tisztességes távolságból szeretünk beszélni.

Mindig úgy kell viselni magunkat, hogy senki belénk ne botolhassék; ha pedig valaki erőszakosan belénk köt, azt szórjuk be zacherlennel.

A társadalom erős mozgalmat indított a párbaj márcia elnyomása ellen. De ennek nem volt semmi eredménye, mert még most is

akadnak az ország különböző részében olyan alakok, a kik csupán azért párbajoznak, hogy nevükkel a napissajtó foglalkozzék, hogy az utcán felkötött karral, agyon angoltapaszosott arccsal járva, a közönség a megtestesült bátorságot lássa bennük. Pedig hej de nagy kár a lapoknak nyomdásfértéket pazarolni a párbajozók nevére. Vagy ha már okvetlen megakarnak emlékezni a párbajokról, külön szegény rovatot állítsanak fel erre a célra. A krakélerket pedig ne csak papirosan vessük ki a társadalomból, hanem karholozzuk be azokat a helyiségeket is, hol csak megfordultak.

Ha a társadalom és a sajtó karöltve fog harcolni a lovagiasság stréberei ellen, akkor ezélt fog élni az emberi és vallási szempontból egyaránt törvös mozgalom, mely a párbaj megszüntetésére lett indítva.

Nógrádi Gyula

Tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kik a múlt, valamint a jelen évről hátralékban vannak, hogy előfizetés díjakat mielőbb kiegyenlített szíveskedjenek.

* **Ő Felsége születésnapja.** Évről-évre igaz szívvel ünnepli meg a magyar nép koronás királyának: *I. Ferencz József Ő Felsége* születésnapját. Buzgó imát küld a királyok királyához a legalkotmányosabb fejedlem drága életéért, hogy a minél távolabb jövőendő védje és áldja drága életét. — Holnap, augusztus 18-án ünnepeljük Ő Felsége 74-ik évfordulóját. Ez alkalomból a csapatok korán reggel, diszben kivonulnak a Boné-kut mellett lévő nagygyakorló térre, ahol tábori mise lesz. Ezután a hadapródiskolában lesz a végzett növendékek felavatási ünnepélye. — A l. szert székesegyházban délelőtt 9 órakor hálaadó szent mise lesz, amelyre a katonai és világi hatóságok hivatalosak. Az ünnepélyes szent misét dr. *Szerecsányi Pál* pü-pök végzi. — Délben a püspök nagy diszebedet ad s erre a város előkelői hivatalosak.

* **Szászéves jubileum és gyémántmise.** Hatón, Nagy-Boldogasszony napján nagy és lélekemelő ünnepégek voltak Kassán. Ekkor ünnepelték a kassai püspökség alapításának százéves fordulóját és akkor tartotta az egyházmegye érd-mekben kimagasló püspöke: *Bubics Zsigmond* gyémánt miséjét. Az egész egyházmegye kivette részét az ünnepből s örömmel, tisztelettel vette körül az agg egyházfőt. A gyémánt mise után az ünnepelt főpap, hatalmas, minden ízében hazafias beszédet mondott, amely felemelő hatással volt a rengeteg számu előkelő közönségre. Király Ő Felsége a ritka szép nsp alkalmából a Lipót-rend nagy keresztjével tüntette ki *Bubics püspököt*. — *Bubics Zsigmond* nagyváradon is sok tisztelője van, abból az időből, mikor itt élt közöttünk hét évig, mint a nagyváradai káptalan egyik disze s a papnöveldé igazgatója.

* **Diszes nászünnepély.** Fényes, előkelő nászünnepély volt vasarnap a nagyváradai l. szert. püspök palotájában. Dr. *Szerecsányi Pál*, v. b. t. t., megyés püspök nővérének, öz. *Ghycsy Gézáné* szül. *Szerecsányi Anna* urhölgynek és néhai *Ghycsy Géza* volt budapesti kereskedelmi akadémiái igazgatónak testi és lelki szépségekkal megáldott leányát: *Ghycsy Margitot* vezette oltárhoz dr. *Udránszky László*

kolozsvári egyetemi orvostanár. A diszes családi ünnepélyre a rokonok már előző nap megérkeztek a *Samrecsdányi* püspökök voltak szívesen látott vendégei. A bájos ara édes anyja azonban gyengélkedése miatt nem vehetett részt leánya örömmelében. Az ünnepélyes alkalomra a püspöki székház folyosója, a palotában levő házikaplna és oltár szebbnél-szebb déli növényekkel és virágokkal pompásan fel volt díszítve. Vasárnap reggel fél 8 órakor a kápolnában dr. *Samrecsdányi* Pál püspök csendes misét mondott, amelyre a jegyes pár s a vendégek voltak jelen. Az esketés délelőtt 11 órakor ment végbe. A szertartást megelőzőleg a püspök ur ó Exzellenstíjára magasröptű, remek alkalmi beszédet intézett az ifjú párhoz. Az esketést, teljes főpapi ornátusban, az udvari papság segédlete mellett *Samrecsdányi* püspök végezte. Tanúk voltak: *Keltz* Gyula cs. és kir. kamarás és *Ghyczy* Béla cs. és kir. nyug. altábornagy. A bevonulásnál és az esketés végén dr. *Szemethy* Géza pápai lb. kamarás, püspökségi irodaigazgató-titkár fisharmóniumon remek egyházi zenedarabokat játszott, a nála már megszokott pompás technikával.

Az esketés után a püspöki palotában szűk családi körben lényes ebéd volt, amelyen, az gaz magyar szokáshoz híven, a szellemes felkészítők sem hiányoztak. A püspök ur ó Exzellenstíjára magyas, szép beszédben éllette az új párt. *Ghyczy* Béla násznagy az egész család nevében köszönetet mondott a püspöknek szíves táradozásáért és vendéglátásáért. *Udraszký* Péter, a vőlegény atyja, a menyasszony gyengélkedő édesanyjáról emlékezett meg lekötelező szavakban. Az ebéd alatt száznál több üdvözlő sürgöny érkezett; ezek között *Samassa* egri érsek, *Berzeviczy* kultuszminiszter gratulációi. Az asztalt egészen elborította az izléssel esinnal összeállított virágdisz. Az új pár a déli vonattal elutazott Nagyváradra.

*** Fenyegés az inség.** Biharról írja levelezők, hogy ott csak tegnapelőtt volt igen csekély eső, a község délnyugati részén. Száraz minden. Gumós növény mi sem lesz, valamint lengere sem. Az egész határ el van sülve, Sarju igen kevés lett, azért drága is. A takarmányt vidékiek is keresik és magas árért sem kapnak. — A szőlő elszől egészen, ha még késik az eső. A télre nagy nyomornak nézhetnek eléje.

*** Megfűresedett alapítványi hely az Orsolya sárdában.** A helybeli Orsolya-apáczák zárdájának növekedésében létező néhai *Riev Xavér* Ferencz-féle alapítványi hely az 1904—5. tanév kezdetével betöltés alá kerül. Az erre vonatkozó pályázati hirdetést a Budapesti Közlöny vasárnapi számában tette közzé a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium. Az alapítványi hely elnyerése a nevelésben bennlakást, ellátást, az elemi iskolai osztályokon keresztül tanítást és nevelést biztosít az azt elnyerőnek. A pályázat részletes feltételeit a hivatalos lap vasárnapi számából megtudhatják az érdeklődők. Ez alapítványi helyre csak katonatisztek leányai pályázhatnak.

*** Nagy-Boldogasszony ünnepe.** Kegyeletes üsztelett-l ülték meg a katolikus hívek hétfőn Nagy Boldogasszony napját. A székesegyházban délelőtt 8 órakor volt az ünnepélyes istentisztelet. A szent misét mivel *Samrecsdányi* Pál püspök *Osászka* érsek temetésére Kalocsára utazott, *Széchenyi* János apátkanonok végezte, az Evangeliummal pedig *Pálffy* Béla főreáliskolai hittanár mondott székesegyházi szónoklatot, amelynek különösen hazafias része mély hatással volt a nagyszámu ájtatos hívekre.

*** A hadapródok felavatása.** Holnap csütörtökön lélekemelő ünnepség lesz a nagyváradon honvéd hadapródiskolában. Ekkor lesz az idén végzett növendékek tiszté való felavatása. Ekkor jelenik meg az ünnepi Rendeleti Közlöny, mely az tiszték kinevezését elrendelő királyi kéziratot hozza és ekkor tartják meg katonai pompával a hadapródiskola IV. évfolyamát sikerrel végzett ifjak tiszté avatását. A délcég legények hosszú kardot és tiszthelyettesi csillagot kapnak s egyben beosztást nyernek a csapatokhoz tisztí pályájuk megkezdéséül.

A felavatási ünnepélyt megelőzi ó Felsége a király születése napja alkalmából a Bóni-kut mellett, a nagy katonai gyakorlóterén megtartandó hálaadó istentisztelet. A felavatás ünnepélye a hadapródiskola udvarán fog lefolyni.

*** Bucsú Bihar-Püspökiben.** A szomszédos Bihar-Püspökiben szent Lőrincz oktavájában tartják meg a templomszentelés ünnepét, a boldog emlékü dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök által építtetett s szent Lőrincz tiszteletére szentelt diszes új templomban. Ez évben az elmúlt vasárnap tartották meg a bucsút. A községben levő hívek s közeli községekből elzarándokolt bucsusok egészen megtöltötték a templomot s imáikkal és hálás kegyelettel adóztak az elhunyt nagy egyházfejedelem emlékének is, aki ilyen diszes hajlékot emelt a lelkek üdvére. Az ünnepélyes szent misét *Grósz* Béla prépost-kanonok végezte.

*** Tűzoltó-kiállítás a fővárosban.** Vasárnap délelőtt, három nappal a nemzetközi tűzoltó kongresszus kezdete előtt, megnyitott Budapesten, a városligeti Iparcsarnokban az országos tűzoltó kiállítás. Az ünnepi alkalomra nagyszámu diszes község gyűlt egybe a vidékről és fővárosból, ott voltak a magyar tűzoltóság összes fővárosi és vidéki vezérferfiái. A kereskedelmi miniszter *Sterényi* József miniszteri tanácsos képviselte, akit érkezésekor *Szécheányi* Viktor gróf, a Magyar Tűzoltó Szövetség elnöke üdvözölt. Ezután *Sterényi* József nagy beszéd kíséretében megnyitotta a kiállítást. A tűzoltó-kiállításban van mutatva minden érdekes újítás, mely a tűzoltás tökéletességét van hivatva előbbre vinni. Városunkból *Mazey* Mihály kir. közjegyző, tűzoltó főparancsnok utazott fel a kiállításra és jelen lesz a nemzetközi tűzoltó kongresszus megnyitására is, mely aug. 18-án délelőtt tizenegy órakor lesz.

*** Anyakönyvi kinevezések.** A belügyminiszter Bihar-megyében a hargyádfalvi anyakönyvi kerületbe *iff Stancsek* Sándor körjegyzőt anyakönyvvezetővé, a hosszupályi anyakönyvi kerületbe *Zirai* Béla segédjegyzőt, a mezőtelegi anyakönyvi kerületbe pedig *Kállay* József segédjegyzőt anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki és őket a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbizta.

*** Sirjából kikapart holttest.** Gulyás Istvánné, szalacsi lakosnak e hó 3-án időtlen gyermeke született. A gyermek nem volt életképes, hamar meg is halt. A temetésben oly gondatlanul ásák el, hogy a kutyák kikaparták a holttestét és szerte marczangolták. A kihágási eljárást folyamatba tették a gondatlan sirásó ellen.

*** Sztrájkoló olasz ügyvédek.** Ügyvédek sztrájkja tört ki Bariban. A bíróság egy kisebb pörben ítélkezett, Villani elnöklété alatt. Tárgyalás közben *Recchia* ügyvéd felháborodott a bíróság pártoskodása miatt és egy önfeléd pillanatban odakiáltotta az ítélő tanácsnak: Az olasz igazságszolgáltatás csak a gazdag embernek való; szegénynek nem ad igazságot! Villani elnök rendreutasította az ügyvédet, aki megismételte nyilatkozatát. Ezt már nem tűrhette a bíróság, visszavonult tanácskozni és

nyomban 75 napi elzárásra ítélte *Recchia* ügyvédet. A büntetés hallatára a bari ügyvédek egyhangulag elhatározták, hogy az olasz igazságügyminiszteről Villani elnök és bíróársai áthelyezését követelik, s addig míg ez meg nem történik, sztrájkolnak és semmiféle tárgyaláson részt nem vesznek.

*** Kiállítás Hódmezővásárhelyen.** A hódmezővásárhelyi ipar- és mezőgazdasági kiállítást mint védnök vasárnap délután nyitotta meg *Lukács* György Békési főispán. A megnyitó beszéd után *Szalay* József dr. kiállítási elnök mondott köszönetet a védnöknek. A kereskedelmi minisztert *Csóka* József osztálytanácsos és a földművelésügyi minisztert *Károly* Rezső gazdasági akadémiai tanár képviselte. A kiállítást követő banketten *Lukács* főispán mondotta az első felkészítőt ó felségére. Tallian földművelésügyi miniszternek *Török-Kanizsára* és *Hironymi* Károly kereskedelmi miniszternek *Marienbádba* küldötték üdvözlő táviratokat. A kiállítás két héti lesz nyitva és a vidékről csoportos kirándulókat jeleztek. A kiállítás az ev. ref. gimnázium összes helyiségeit megtölti. A kiállítás főrésze az ipari és gazdasági kiállítás; az utóbbi szép csoportosításban mutatja be a mezőgazdasági termelés kitűnőségét és gazdag változatait. A község óriási tömegekben tödült a kiállításba. Az állatkiállítás 18-án nyílik meg. Az ünnepségeket a Népkeriben díszlakoma fjezte be, melynek folyamán a főispán felkészítette a királyt. Este a színházban díszelőadás volt. A kiállítás zstríje már megtekintette az egyes osztályokat s megállapodott a kiállított tárgyak minősítésére. Az eredmény fölöttébb kielégítő.

*** Öngyilkos katona.** *Petri* Gábor, a helybeli 37 ik gyalogezred közlegénye, e hó 15-én, délelőtt 9—19 óra között a szaldobágyi határban felakasztotta magát. A központi főszolgabírói hivatal rögtön értesítette az esetről a katonai parancsnokságot, mely aztán a holttestet levétette a fáról és behozatta Nagyváradra. Az öngyilkos katona zsebében egy levelet találtak. Az öngyilkos katona unokája volt *Kiss* Gábornak, annak a szegény öreg asszonynak, aki a napokban az égő házába bement a pénzéért s a tető lerokadván, összeeségett. A katona öngyilkosságáról több féle verzió kering. Az egyik hír szerint a katona haza akart menni szerencsétlen véget ért nagy anyja temetésére, de mivel nem kapott szabadságot, egyszerűen haza szökött. Csak később gondolt arra, hogy a szökésért kemény büntetése lesz s a büntetéstől való félelmében követte el az öngyilkosságot.

*** Az iskola államosítása Biharon.** A közeli Bihar községben most már csendesen viselkedő szocialisták több százan egy kérvényt küldtek fel a kultuszminiszterhez, melyben arról paaszzkodnak a többi közt, hogy Biharon a tanköteles gyermekek száma ea idő szerint oly nagy, hogy 4 tanerő nem tud megfelelni a népoktatási törvénynek. Az itteni tanköteles gyermekeknek számát t. i. 600-on felülre becsülik. Különben pedig arról is paaszkodnak, hogy nem bírják el a rengeteg egyházi adót sem, kérik tehát a minisztert sürgős intézkedésre, hogy Biharon az iskolák államosíttassanak. A kérvényt a miniszter, hir szerint, véleményezés végett már leküldötte a kiharmegyei kir. tanfelügyelőséghez.

*** Öngyilkosság-e vagy büntetés?** *Hajdu* Sándorné kötegyáni lakost e hó 15-én felakasztva találtak. A körorvos megvizsgálta a holttestet és nyakán egy gyanus horzsolást vett észre. E körülményről rögtön jelentést tettek a nagyvárad kir. ügyészségnek, mely máris intézkedett, hogy a törvényszéki orvosok a horzsolás okáról véleményt mondjanak. A holttestet addig nem temetik el.

*** Tolvaj inas.** *Brukner* Lajos fűszerkereskedő üzletéből tegnapelőtt 60 korona pénzt lopott *Fenesi* János nevű volt inasa. A

tolvaj szubancz Nagy József nevű társával még tegnap elmulatta a lopott pénzt. A rendőrség folyamatba tette az eljárást.

* **Síplisták kezében.** Szbrnek István pusztai-nyaki erdőőr tegnapelőtt délelőtt Kolozsvári-utca 46. sz. a. a kapujába Dácsim József, Decsi Márton és Szilágyi József csavargó napszámok barátságos kártyajátékra hívták, még pedig egy kis „hol a veres” re. Hamarosan elszedték 80 korona pénzét. Káros panaszára a kártyasípiak a rendőrségre kerültek.

* **Lopások.** Darabant Gyula Pecze-utca 34. sz. a. lakásából a nyitva felejtett ablakon át az utcáról tegnap hajnalban valaki be-nyúlt és az asztalon volt ezü-tőrá-t lánczos-ól elemelte. Nozák Rudolf Sal Ferencz-utca 21. számú házába a Páris-patak felől tegnap éjszaka valaki bemászott, a nyitott ablakon át a lakásba hatolt és egy szekrényből ág- és paplanlepedőket és több ezüst kanalat lopott el. A rendőrség keresi a tettest.

* **Az iparosifjak a színházban.** A nagyváradai iparostület ifjuságának önképző egylete, mint már jeleztük is, augusztus 20. és 21-én tartja meg ez évi jótékonycélú műkedvelői előadását a Sziligeti-színházban. Ez alkalommal Klárné Angyal Ilka „Szép Darinka” című énekes népszimföve kerül színre mindkét este, Szathmáry Arpád, a Sziligeti-színház jeles művésze rendezése és a színházi zenekar közreműködése mellett. Tekintetbe véve, hogy iparos ifjak, kik a napi munka elvégzése után fáradságot nem ismerve, fölül telhető legnagyobb szorgalmat fejtnek ki az előadás sikere érdekében; igazán megérdemlik, hogy törekvéseiket — figyelembe véve a jótékony célt is — a társadalom minden osztálya kellő támogatásban részesítse. Hisz-zük, hogy városunk közönsége iparos ifjak színelőadását — úgy mint a múltban — ismét feltárolni fogja s ezt tömeges megjelenésével bebizonyítani igyekszik.

* **Lefülett bérkocsi tolvajok.** Szatács József bérkocsi tulajdonosnak 3-as számú kétfogatú bérkocsija vasárnap délelőtt a vasútnál állomásozott. Míg a kocsi néhány percze elhagyta a bérkocsit, Nyerese Demeter, csavargó napszámok a bakra ült, társa Dáskál János pedig a kocsi és vigan elhajtottak. A Páspöki-vámán azonban megállították a két gyanús alakot a kocsival együtt s nemsokára a rendőrségre került Nyerese is és Dáskál is. A bérkocsi tolvajokat tegnap átkísérték az ügyész-séghez.

* **Meglötte támadóját.** Nagy-Tótfaluban Czibus Györgyöt, a község csőszét Szilágyi Ferencz odaváló lakos az utcán megtámadta. Czibus György támadója oly fenyegető magatartást tanúsított, hogy a csősz testi épségét, sőt még életét is veszélyeztetve látta. Onvédelemből hát rálőtt a támadójára a magánál levő fegyverével. A golyó oly szerencsétlenül találta Szilágyi Ferenczét, hogy ott nyomban az utcán összeesett és meghalt. Nagyváradról tegnap szállt ki egy bizottság Tótfaluba a boncolás megejtése végett.

* **Meglopta az ivópajtását.** Salamon Mátyás napszámok, szombaton délután Kiss László napszámok társával beitalozott, majd azután kiment a Városligetbe, hogy kialudja mámorát. Kiss László felhasználva társa mámoros voltát, ennek 5 korona pénzét kizsebelte és abból tökéletesen leitta magát. Vasárnap azután a részeges panaszos panaszára a mámoros tolvajt is előállították és lezárták.

* **Szerencsétlen esés.** Csapó Gyula 6 éves fia, vasárnap apjával szántogatott a fűlő határában. Szántás közben oly szerencsétlenül esett le a lóról, melyen ült, hogy agyrázkódást szenvedett s meghalt.

* **Felakasztva találták.** Janki Elemér albisi lakost tegnap a saját háza padlásán felakasztva találták. A szerencsétlen embert családí vizályok kergették a gyászos halálba.

Értesitem a t. közönséget,
hogy az összes raktáron lévő
árakat, u. m.: **férfi kalapok,
fehérművek** és
mindennemű **nyári ozi-
pöket építkezésem előtt**
vagyis
f. hó 20-ig
minden elfogadható ár-
ban árusítom.

Tisztelettel:

REICHARD-áruháza.

A takarmányhiány Biharmegyében.

(Felhívás Biharmegye t. gazdaközönségéhez a takarmányhiány enyhítése tárgyában.)

A vármegyénkben levő takarmányhiány enyhítése érdekében egyesületünk is minden lehető el fog követni, de mielőre tudunk kell előzetesen azt, hogy milyen mérvű a takarmányhiány, illetve hogy kik szorultak arra, miszerint állataik kitéltetésére takarmányt kénytelenek vásárolni. Erre nézve egyesületünk lapok útján **már intezett felhívást** a t. gazdaközönséghez s a midőn felhívásunkat most megújítjuk, egyszersmind felkérjük mindazokat, hogy a kik eladó takarmány felett rendelkeznek, sziveskedjenek azt e hó 25-ig szintén bejelenteni egyesületünknek.

Ezúttal arra is felkérjük azon t. gazdátársainkat kik felesleges takarmány felett rendelkeznek, ha a nélkülözhető takarmányukat eladni nem óhajtják, miszerint tekintve a takarmányhiány által bekövetkező súlyos helyzetre — sziveskedjenek telelére tenyész állatokat befogadni s ezen szándékaikat velünk mielőbb, de legkésőbb e hó 25-ig közölni.

A póttakarmányok vétésére nézve egyesületünk tudomására hozta a t. gazdaközönségnek, hogy készséggel küld mindenkinek olyan füzeteket, melyekből könnyen tájékozást nyerhetnek a tekintetben, hogy kedvező időjárás esetén milyen póttakarmányt vessenek el. — Ilyen füzetekkel egyesületünk még most is rendelkezik s készséggel küldi meg mindazoknak, kik ez iránt egyesületünket megkeresik.

Ez alkalommal még tudomására hozzuk a t. gazdaközönségnek, hogy egyesületünk lépéseket tett azért, hogy a nagyvárad. cs. és kir. éllemezési raktáránál 1904—1905. évi őrlelési igényben kikerülő korpamennyiség egyesületünknek bocsájtassék rendelkezésére mérsékelt áron, azon czélból, hogy a takarmány anyagban legjobban megszorult gazdak között azt kioszthassa.

A takarmány hiány enyhítése czéljából egyesületünk állattenyésztési szakosztálya közelebb gyűlést tart, hogy azonban kellő lépéseket tehessen annak orvoslására, feltétlenül tájékozva kell lennie a takarmány hány mérve felül, miért is újból kérjük a t. gazda társainkat, községeket, hogy sürzősen tegyék meg jelentéseiket erre vonatkozólag egyesületünkben. Nagyvárad, 1904. aug. 15.

A biharmegyei gazdasági egyesület elnöksége.

Igazságszolgáltatás.

Mikor szabad a vészféket meghuzni? Erdekes döntést hozott ebben a kérdésben tegnap délelőtt a legfelső bíróság.

Horn Dániel kereskedő ez évi február hó 3-án délután Szabadkáról Budapestre utazott. Mikor a vonat elindult, a vele egy fülkében ülő bár előtte egészen ismeretlen urind — mert férje Szabadkán a vonatról lemaradt — sikoltozni kezdett, összeesett és ájultnak látszott.

A kocsiiban lévő utasok összefutottak és a jelenet láttára megszólalni, biztatni kezdtek Horn Dánielt, hogy huzza meg a vészféket. A kereskedő, akinek sejtése sem volt arról, hogy miért lett rosszul és ájult el az ő nitársnője, engedett az unszolásnak, megrántotta a vészféket és a már rendez sebességgel haladó vonatot néhány pillanat múlva nyit pályán megállított. A nő ekkor hirtelen felugrott és a vonatról leszállva visszasietett a pályaveszélyre, ahol a férje tartózkodott.

Természetesen a vonatvezető nyomban utánaézett, hogy miért huzták meg a vészféket és amikor ezt megtudta, Horn ellen a kihágási büntetőtörvénykönyv 111. §-ában körülírt testi épség ellen irányuló kihágás czimén följelentést tett, mert a vészféket a vasuti szabályzatban tiltott okból használta.

A budapesti büntető bíróság június 2-án tárgyalta az ügyet. Az ügyész megbízott elvállalta a vád képviselőt és Horn megbüntetését kérte. A büntető bíróság el is ítélte a vádlottat behajthatatlanság esetén egy napi elzárásra átváltoztatható husz korona pénzbüntetésre.

Horn föllebbezett és a büntetőtörvénysszék föllebbviteli tanácsa szintén megállapította a kihágást, az enyhítő körülmények figyelembevételével azonban a vádlott büntetését 8 koronára szállította le.

A királyi kuria tegnap délelőtt a két alsófoku ítélet megváltoztatásával Horn a vád alól fölmentette.

Mindkét elsőfoku bíróság valóban fogadta el azt, hogy Horn Dániel vádlott a vele utazó nő ájultságát látva, annak testi épségét veszélyeztetve tarthatta; ennek dacára azonban megállapította, hogy Horn a vészféket a vasuti szabályzatban meghatározott indok nélkül használta, mert a vészfék csak a vonat megállításával elkerülhető vagy enyhítő közveszély lenforgása esetén volna használható. A Kuria szerint ezzel ellentétben a vasuti szabályzattól kitűnik, hogy a vészféket az utasoknak vagy a vonat biztonságának veszélyben forgása esetén szabad használni; kétségtelen tehát, hogy valamely utas testi épségének veszélyeztetése, a vészfék használására jogosít. Az a körülmény hogy az utas a veszélyes állapotot csak színeli, a vészfék jóhiszemű használatát nem gátolhatja, ha csak a használó nem tudott a színelésről. A Kuria szerint ezek után kétségtelen, hogy a két alsófoku bíróság megsértette a törvényt s a vádlottat felmentette.

TANUGY.

Iskolai értesítés.

A nagyvárad közssgi **polgári** fiú iskolában az 1904—1905-ik tanévre a beiratások szeptember 5-én kezdődnek.

Az **első** osztályba d. e. 8—12-ig és d. u. 2—5-ig; a **második** osztályba szeptember 6-án, a **harmadik** osztályba 7-én, a **negyedik** osztályba 9-én.

A **felvételi**, **javító** és **pótló-vizsgálatok** szeptember 1-én, 2-án és 3-án lesznek mindenkor d. e. 8—12-ig és d. u. 2—6-ig.

A szülők figyelmét felhívja az igazgatóság, hogy beírandó gyermekeikkel személyesen sziveskedjenek megjelenni, s azoknak **iskolai**, **születési**, **hímlőltási** és **szegénységi** bizonyítványukat mutassák be.

Az első félévre 8 korona, 1 kor. könyvtár

dij és a 15 éven aluli tanulókért 30 fl. nyugdíj illeték a beiratásnál lefizetendő.
Nagyvárad, 1904. aug. 16.

As igazgatóság.

TAVIRATOR

A marienhadi találkozó.

Ischl augusztus 16. Ő felsége gróf Paar főhadnagy és Dietrichstein herceg kísérelésben kis suite-tel tegnap 6 óra 29 perczkor udvari kőbavonaton Merensbada utazott.

Marienburg, aug. 16. (Saját tud. táv.) A király ma, a délutáni fél három óras vonattal ide érkezett. A pályaudvaron Edvárd angol király fogadta, ahol is királyunk 9 perczig tartózkodott. A királyt a város lobogó-diszben ünnepiesen fogadta.

Tallán fia öngyilkos.

Budapest, aug. 16. (Saját tud. táv.) Tallán Béla földművelésügyi miniszter fia, Ador, ma a lipiki gyógyfürdő-helyen agyonlőtte magát. Rögtön szörnyet halt. Tettét pillanatnyi elmezavarban követte el. Tallán fia a Ludovika Akadémiának volt kiváló tehetségű növendéke. A szerencsétlenségről rögtön ment távirat Bécsbe, ahol a földművelésügyi miniszter jelenleg tartózkodik.

Felmentett vasutasok.

Szeged, aug. 16. (Saját tud. táv.) A szegedi kir. törvényszék ma fölmentette azt a 10 vasutast, kiket a vasuti sztrájk miatt pörbefogott a kir. ügyesség, avval az indokolással, hogy a vasutas nem közhivatalnok.

Az orosz trónöröklés rendje.

Pétervár, augusztus 16. A cár a trónöröklés rendjét az esetre ha az uralkodó a nagyherceg trónörökös nagkorúságának beállta eőt halála el, ugy szabályozza most kiadott manifestumában, hogy Mihály Alexandrovics nagyherceg lesz az államfő, míg a kiskoru nagyherceg trónörökös gyámsága Alexandra Feodorovna cárnét illeti.

A színügyi bizottság ellen.

Szeged, aug. 16. (Saj. tud. táv.) A város mai közgyűlése a színügyi bizottság javaslata ellen a város színházát 4 szavazattöbbséggel Makó szinigazgatónak adta bérbe. Az eddigi igazgató tehát elesett a színház bérletétől.

Tüzek Zemplénben.

Sátoralja-Ujhely, aug. 16. (Saját tud. táv.) Zemplénmegyében a napokban 3 helyen volt nagy tűzvész. Bodzás Ujlakon 90 lakóház az összes melléképületekkel leégett, köztük a református templom és községháza is. A vízhiány miatt nem is lehetett gondolni az oltásra.

Nem is annyira vagyont mentette a község népe, mint inkább az emberek életét. Mégis 7 ember és több gyermek elpusztult a tüztől. A község népének jóformán egész marhaállománya odaveszett. Elégett sok takarmány, élelmiczkik, aprómarha.

Virágtó községe szintén rommá égett. M don 20 családot tett hajléktalanná a veszedelmes elem pusztítása. Amit e községben megmenthettek, az a bodrogkereszturi tűzoltóság érdeme.

Tőke-Terehesen a gőzmalom esett a lángoknak áldozatul összes melléképületeivel együtt.

Nagy erdőégés.

Páris, aug. 16. A Fontainebleui erdőségben két napja nagy tűz pusztit, melynek már mintegy 16 kilométernyi kiterjedésű erdőállomány eset áldozatul. A tűz oltására és korlátozására két gyalogezredet küldtek ki.

NYILTTER.*

Nyilatkozat.

A Jekelfalussy Aladár cs. és kir. főhadnagy és Medzihradszky Gáspár joghallgató urak között felmerült ügy a mai napon a lovagiasság szabályai szerint mindkét félre bejeztetett.
Nagyvárad 1904 augusztus 14-én.

Gratzer Károly főhadnagy, Schulich Konstantin főhadnagy, mint Jekelfalussy Aladár főhadnagy ur megbízottai.

Lukács Géza alezredes Dárdai Ede mint Medzihradszky Gáspár ur megbízottai.

Nyilatkozat.

A Tiszántul aug. 5-iki számának nyílt rovatában egy sértő felszólítást tettem közzé, melyben jelentkezésre szólítottam fel azt a katonatisztet, aki állítólag Dán Arhur cs. és kir. főhadnagy urral együtt reám vonatkozó sértő nyilatkozatot állított ki, hogy felelő ségre vonhassam. A cikk megjelenése után Jekelfalussy Aladár cs. és kir. főhadnagy ur Gratzer Károly és Schulich Konstantin cs. és kir. főhadnagy utján jelentkezett s tőlem a felszólításban foglalt sértésekért elégtételt követeltek. Jekelfalussy főhadnagy ur megbízottai ugyanekkor kijelentették, hogy a hirdetéses nyilatkozat létezik, de miután kitűnt, hogy téves információk alapján lett kiállítva, rövid idő múlva megsemmisítetett, úgy hogy Jekelfalussy tudomása szerint abba betekintést senki sem szerezhetett. Minthogy én a kérdéses katonatiszt nevét nem feleltes parancsnoksága utján, hanem ilyen sértő módon igyekeztem meg tudni, figyelmeztetve a tisztí kardbojt által reá szabott kötelesegeire, szóval m ráls kéyszrrel öh-jítottam reá hanni, megismervén a valódi tényállást lovagias érz-lemből kifolyólag ki kell jelentenem, hogy Jekelfalussy ur eljárását ilyenformán hibásan jeleztem orvítamadának, mért is ugyanezen a helyen fejezem ki sajnálatomat a törtétek felett s Jekelfalussy urtól bocsánatot kérek.

Medzihradszky Gáspár.

REGÉNYCSARNOK.

A brixtoni rejtély.

— Büntügyi regény. —

Irtá: A. C. D. (Angolból.)

37

— Szájlatok le a lóról és menjetek, — hagyta helyben a kapitány, mi majd megvárunk benneteket.

A fiatalok lepráltak lova król és gyorsan, óvatossan siettek fölfelé a sziklás dombon. A lent maradtak látták, mint hágoak föl szikláról.

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget A Szerk.

sziklára, mig végre fölértek... Az vezette őket aki legelőször látta meg a pirosságot... és most, hogy fölértek, ő is, társai is álmélkodva emelték égre kezeiket, mintha valami csodát láttak volna.

Es csoda is volt ez, abban a pusztá sivatagban: egy óriási szikla tövében egész hosszában elnyulva feküdt a sovány, ősz-szakállú öreg ember s az arcán megátszott, hogy édesded-n alszik. Mellette feküdt a kis lány, aki fehér karjaival áölelte az öregnek naptól égett nyakát s aranyos fűrtjei egybevegyültek az öreg ember őszbe csavarodott bozontos hajával... Szemkőzt pedig, a sziklacsucson, három komor saskeselyű földögélt, de most, az ujjon érkezettek látára, rekedten károgova szárnyra kelt és tovább repült...

A kes-lyük károgoása fölverte a két aivót, akik meghökkenve bámultak maguk körül. Az öreg talpra állt s ijed en tekintet le a szikra, mely csak az imént is olyan néptelen volt, mint a temető, mig most ezerözt ezer ember hullámozott rajta... Csontos kezével megsimította homlokát és halk-n dörögte:

— Ez hát a delirium a halál előtt...

A gyerek mellette állt és fogta az öreg kabátját, de nem szólt semmit, csak esodálkozva, kíváncsi arc czal néz-tt körül.

A mentők azonban csakhamar meggyőzték az öreget, hogy em álmod k. Egyikük folkapta a kis leányt és a vállára tette, más kettő pedig az öreget fogta karon és vezette le a szikra, a kocsik felé.

— Az én nevem John Ferrier, — mondta az öreg, — huszan voltunk, de csak ketten maradtunk élve: én, meg ez a kicsike. A többieket mind megölte az éhség és szomjúság, arra dél felé.

— A te leányod ez? — kérdezte valamelyik.

— Most már az enyém, — felelte az öreg, — mert én mentettem meg. Eddig is nagypónak hívott, de mostantól fogva nincs rajtam kívül senkije. E naptól kezdve Lucy Ferrier a neve...

Majd kíváncsian végignézve hatalmas termetű, marcsona megmentőin, azt kérdezte:

— Hát ti kik vagytok? ... Nagyon sokan lehettek odalent!

— Közel tizezeren vagyunk, — felelte az egyik fiatalember. — Mi vagyunk Isten földözött gyermekei: Merona angyal választott népe.

— Sohasem hallottam róla, — felelte az öreg. — De az bizonyos, hogy jól összevalogatt benneteket.

— Ne tréfálj szent dolgokkal, — szólt rá a másik komolyan. — Mi azok vagyunk, akik hiszünk a szentírásban, mit egyiptomi betűkkel szarany lapokra írva az angyal hozott le a szent Smith Józsefnek, Palmyrában... Nanvooból jöttek. Illinois államból, ahol templomot és egyházat alapítottunk. Most pedig menedéket keresünk az erőszakos és istentelen emberektől, még ha itt kell is tanyát ütötnünk a sivatagba.

— A »Nanvoob« név eszébe juttatott valamit John Ferriernek.

— Most már tudom, — szólt bólintva, — ti vagytok a mormonok.

— Mi vagyunk a mormonok! — ismételték mind egyhanguan.

(Folyt. köv.)

KOZGAZDASAG.

A konyhakertészet tanítása.

A Tiszántul pénteki számában e czim alatt egy igen tanulságos közlemény jelent meg.

Ovasva azt a részét, hogy falusi paraszt asszonyt lehet látni, amint a városból viszi a zöldséget haza, kéri az ember, hogy miért ad pénzt ilyesmire, hiszen otthon még a m-jorban is minden bereket van konvencziós földje, hol termelhetne saját szükségletének megfelelő zöldségféléket?

E visszas állapoton bennem is az idevo-

matkozó gondolatok kergették egymást, hisz a falusi népnevelőknek is szól e közlemény bizonyos quantuma.

A földműves népnek ősi szokás szerint a lebbencs-leves, a fölött káposztától eltekintve, a sertés hus, szalonna képezte főételét, de a sertés-vész elterjedtével a sertés megdrágult a a szükség miatt ma a kereslet a zöldség-félékben is nagy.

Amde gyermekkorában nem igen szokta meg mind egyik falusi lány a konyhakertészetet; kellő ismeret hiányában arra kedvet sem érezve, nem tartja érdemesnek, hogy fáradjon a zöldségfélék művelésével, amikor egy pár krajczárért ezt is, azt is kap.

Es ebben nagyrészt a falusi népiskola a hibás.

Igaz ugyan, hogy a tanügyi tanterv előírja a népiskolákban a konyhakertészet tanítását. Tanítjuk is az iskolában az elméleti részt, de gyakorlatilag nem alkalmazzuk, miután a tanító kerijében nem tehetne, mert a legtöbb szülő könnyen ráfogná, hogy dolgoztatja gyermekét, ami sok kellemetlenségre adna okot s a közel multban létesített faiskolában pedig erre hely nincs a mostani rendszer miatt s így az iskolásgyermekek részére nem lesz az életre kiható az iskolában tanított elméleti rész a gyakorlat hiánya miatt.

Oly helyen is, mint Pecze-Szőlős, Szent-Márton, Hájó, Rontó egy nagy város és két fürdő közelében, hol a Pecze-folyó mondhatni a telkek végében folydogál, erdők s virágos rétek mellett, hol a méhészet, korai gyümölcs, szőlő, zöldségfélék művelése e községek lakóit eltartaná annyival is inkább, mert a tejárlással idévágó termékeit is értékesíthetné ily irányu tevékenységről ma még szó sem lehet. A felnőtteknél azért nem, mert régi szokását és életmódját meg nem vál oztatja, miután nem érti s nem hiszi, hogy ez is kereseforrása lehet, mely megélhetését biztosítaná; a jövő nemzedéknél pedig azért nem, mert a mai viszonyok között tanult iskolásgyermekek majdan mint felnőttek, ugyanazon téren mozogva, mint a szülők ismeret hiányában előnyös helyzeteket fölfogni, kihasználni képesek nem lesznek. Bizonyára lemosolyog a t. cikkíró ur ez állításomon, pedig ez tény.

Az 1904. XII. t.-cz. elrendelte a községi faiskolák felállítását s e törvény végrehajtására vonatkozó vármegyei szabályrendelet amely községben faiskolát nem talál: a járási faiskola felügyelő közbejöttével mielőbb létesítve lön a községi pótdoból a faiskola, de a konyhakertészet a létezőkből is ki lett tiltva.

S ma a faiskoláknál az egész vármegyében egy kaptafára huzott chablonos irány divik: az eperfa tenyésztés.

A faiskola kezelő működése majdnem ki-

zárólag erre irányul, a szegzárdi selyemtenyésztési felügyelőség czége alatt eperfában utazó faiskola felügyelő látható nagy reményekkel eltelve hiszi, hogy a közel jövőben a mócz szumány is selyemből lesz szöve s csak a rávaló posztót fogjuk hozatni Ausztriából

S így az eperfa tenyésztés miatt nincs konyhakertészet stb. a községi faiskolákban és sok falusi parasztasszonynak még remélhetőleg sokáig lesz zöldséges kertje — a váradi piac.

Udvardy József.

Határidők.

Budapest, aug. 16.	
Buzaáprilisra	10.86
Buza október	10.16
Tengeri	7.41
Rozs okt.	8.88
Zab ápr.	7.34
Káposzta, repace, aug.	11.25

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. aug. 16-én.	
Osztrák hitel	685.50
Magyar hitel	749.50
Allmvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Értéktőzsde.

Budapest, aug 16.	
Magyar aranyjárdék 4%	1.19
Magyar koronajárdék	97.15
Magyar vasuti köl-sön aranyban 4%	8875
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	98.50
Horváth szlavin földtehermentesítési kötvényt	2.06
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	1.61
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	.99
Osztrák járadék papirban	99.75
Osztrák járadék aranyban	118.50
Osztrák járadék aranyban	.99
Osztrák korona járadék	155.
Osztrák államsorsjegyek	16.05
Osztrák magyarban részvény	752.78
Magyar hitelbankrészvény	638.25
Osztrák hitelintézet részvény	632.50
Párisi vista	.19
29 fra.-kos arany (Napoleon'dor)	117.17
Németbirodalmi márka	85239.
Londoni vista	95
20 márkás arany	23.44

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A székelyföldi ásványvizek páratlanja

„Répáti“

a legjelesebb égványes gyógy-savanyuvíz

mely kiválóan szerencsés vegyi összetétele, rendkívü dús, főleg kötött szén-sav-tartalma és kellemes ízű folytán ritkítja pártját a kontinensen.

Elsőrangú gyógyital emésztési-1 zleti nehéz egségeknél, vese-, gyomorbél bajokban, gyuladással h lyag, köszvényes bántalmak és vérszegénység ellen stb

Főuri kedvencz ital,

határozottan a legkedvesebb pezsgőborvíz!

Mint a belső szervezet betegségei ellen legkellemesebb és leghatásosabb s egyszersmind legolcsóbb gyógyító szert, úgy is, mint páratlan élvezeti italt, a „Répáti ásványvíz“-et minden czéltudatos, elfogulatlan ivónak rendszer használatra lelkiismerettel ajánlhatjuk.

A „Répáti víz“ minden jobb fűszerkereskedésben és vendéglőben kapható.

Ma már közszükségleti cikk a megbizható pontossággal járó óra.

Az ösmert **valódi „Roskopf & Comp. patent“** nickel órák

azok, melyek igazán igen tartós megbizható járásuak, erős valódi nickel tokba ára csak 7 frt. 50 kr. Mivel pedig javítás nélkül hosszú ideig pontosan járnak, az által gyakori javítási költség takarítható meg.

Valódi „Omega“-órák, valamint másfajta arany-, ezüst- és nickel-órák; arany, ezüst ékszerek igen olcsón kaphatók:

Szilágy Géza

órák czégnél
NAGYVÁRAD, Szt.-László-tér.
(Fekete Sas-épület.)

U Z L E T - Á T H E L Y E Z É S !

HOFFER BERTALAN

paplangyártási telepét Fő-utca, Bazár-épületből

Szilágyi Dezső u. dr. Adorján-ház

szouterrain helyiségébe helyezte át, miről a nagyérdemü vevőközönséget értesíti és további szives látogatását kéri.

Kész paplanok dús választékban.

Ugyanott varróleányok folytonosan felvétetnek.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt REISZ és PORJESZ.

Május elsejétől fogva

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos
és kárpitos

BUTOROK

modern stílusban, gazdag választékban,
várban.

Szolid, szabott árak!

A

„Nagyváradai Hitelbank Részvénytársaság“

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses és jelzálogkölcsonöket nyujt,

melyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsonkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri bir-

tokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsonöket bélyeg- és illetékmentesen convertál.

Elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

789

Az igazgatóság

KALENDA JÁNOS

varrógép- és kerékpár-raktára

Nagyváradon, Szent László-tér,

holdas templom mellett.

A legújabb Puch és Helical kerékpárok

és kerékpár alkatrészek megérkeztek.

Kerékpárok és varrógépek javítása jutányosan || Mindennemű varrógépek és varrógép alkatrészek nagy raktára.

TELEFON: Iroda 67.
Gyártelep 465.

TELEFON: Iroda 67.
Gyártelep 465.

Cementárugyár, betonépítési, csatornázási és aszfaltiparvállalat

ROSENBERG IZSÓ

Iroda:
Kossuth Lajos-utca 3.

Nagyvárad.

Gyártelep:
Kert-utca 10. szám

Elvállal mindennemű betonépítési, csatornázási, aszfaltozási, gránit- és márványteraszok munkálatokat.

Betonmunkálatok: védgát, fal- és gépalapzatok, me-
denczék, járdák, csatornák, szökő-
kutak, zsilipek, hidak és átereszek o o o o o

Cementárugyártás: Egyszerű és színes cementlapok,
csatornacsövek, lépcsők, fedőla-
pok, esővízfolyókák, fürdőkádak, szarvasmarha jászolok,
mindenfélre műkövek. o o o o o o o o o o

Gránit és márvány egyszerű és diszes kivitelben

Terazzo-munkálatok: Szabad sodronybetétesek
repedésmentes módszer

Aszfaltozások: Kapualjak, udvarok, pinczék, járdák
aszfaltozása. o o o o o

Elszigetelések aszfaltbitumennel.

**Nedves lakások és pinczék vízmentesítése és gyökeres
szárazzá tétele.**

**Diszes fal- és keramitburkolatok a legjutányosabban
lesznek elvállalva.**

Költségvetés ingyen és bérmentve.

Mindennemű építkezési anyagok nagyraktára.

Beocsini Cementgyári Unio kizárólagos és főraktára. Beocsini Román és Portlandcement. Egresi szobrász és alabástrom glesz. Valódi aszfalt fedellemezek. Kátrány fedellemezek. Aszfalt elszigetető lemezek. Carbolineum. Tinctoral. Menyezeti nádfonat

Jutányos árak!

Arak minden vasutállomásra!